

РЕФЛЕКСІЯ НА ПОДІЇ 2014–2023 РОКІВ

Спершу – «зелені чоловічки – ихтамнеть», далі – «Z-символ», зрештою – хто ж воює за «русский мир»? Усе це – безумовні свідчення незворотної втрати ідентичності нашого знавсілого північно-східного сусіда.

Черговий період споконвічної російсько-української війни, що розпочався відомими подіями у лютому 2014 року, багатьма фахівцями уже тоді тлумачився як війна за ідентичність. І цьому було багато підтверджень. Як стверджував один з оглядачів, «...головний смисл російських територіальних здобутків лежить у площині символічного капіталу, який режим сучасної рф-ї нікому віддавати не збирається. Уся істерія рф-ського телебачення навколо подій в Україні адресована власному обивателю: саме за його світогляд і електоральні інстинкти бореться кремль. Україна потрібна в цьому зловісному шоу лише як віртуальна реальність, картинка і текст з ключовими словами-стимулами-мотиваторами. І на цій основі вдалося об'єднати рф-ію, сполучити в єдиній формулі ідентичності «коренное население» ерзянсько-мокшанського походження з бурятами і чеченцями, фашистів з комуністами, олігархів з пенсіонерами. Без таких базових світоглядних ідей, як «повернення Криму» та дебілізація в Україні для підтвердження того, що «победобесная» імперія воює зі світовим злом – Америкою і «фашизмом», сучасна рф-ська ідентичність втрачає свої опори, а легітимність влади падає, як мінімум, до показників Болотної площі» (саме там 10 грудня 2011 року відбувся мітинг «За чесні вибори», який став наймасовішою акцією протесту проти чинної влади в рф-ї з кінця 90-х – прим. автора).

Ідентичність визначається не лише тим, що людина (або спільнота) про себе думає, як і з чим себе ототожнює, а й тим, що про неї думають, із чим її ототожнюють інші. Окрім того, як стверджує письменник і публіцист Микола Рябчук, ідентичність як вияв людської самоідентифікації – пев-

ної набутої, самоусвідомленої сутності – корелятивно пов'язана з ціннісними орієнтаціями, політичними поглядами й настановами, з певними моделями поведінки.

Зазвичай втрата особистої ідентичності людини спричинена або віковими психологічними кризами, або швидкими змінами в соціокультурному середовищі, що поєднуються з перебудовою соціальної та історичної ідентичностей. Втрата самоідентичності (предмет вивчення і фахова термінологія стосуються медичної психології та соціології особистості) має такі прояви, як маргіналізація особи, рольові конфлікти, девіантна поведінка, але передусім – відчуження, деперсоналізація, аномія. Соціальна ідентичність також має свої характерні ознаки. Так, наприклад, постійне заперечення *рф-ією* своєї військової присутності в агресивних гібридних війнах, відображене неологізмом «*ихтамнет(ы)*», що став загальною назвою кадрових *рф-ських* військових без знаків розпізнавання, насамперед – у неспровокованій війні проти України. Пізніше термін вживався у зв'язку з інтервенцією *рф-ї* в Сирії і навіть проник до англійської мови (*ikhтамnet – they are not there*). Отож, не випадково особливого значення у підконтрольному *рф-ї* Криму надають відзначенню такого місцевого свята, як «*день вежливых людей*». Адже воно зазначене на честь військових *рф-ї*, з гіркою іронією названих «*зеленими чоловічками*», які в лютому 2014 року вторглися як типові терористи, з активним застосуванням збройних погроз на мирну територію Криму. Вони захопили (у ворожому медіа просторі – «взяли під контроль») важливі адміністративні будівлі і заблокували військові об'єкти України, щоб забезпечити термінове проведення т. зв. «*всекримського референдуму*». З'явився цей відомий інтернет-мем у день захоплення Сімферопольського аеропорту, коли *московська* журналістка намагалася поспілкуватися хоча б з одним зі спецзавіщів, але усі вони вперто мовчали. Розчарувавшись, що інтерв'ю не вдалося, вона публічно описала результат своїх марних зусиль словами: «*Как видите, совсем «вежливые» молодые люди!*», мовляв, не відповідати на запитання – це зовсім не ввічливість. Місцеві пропагандисти, насамперед – *Борис Рожин*, підхопили таку ідею, і саме цього уродженця Севастополя, який з 2014 року очолює редакцію інформаційно-аналітичного центру «*Голос Севастополя*», вважали тим, хто запровадив в обіг словосполучення «*вежливіє люди*». Важливо нагадати, що саме з переведення агресії до розряду уявної «ввічливості» і почалася її героїзація. В *рф-ї* уже тривалий час панують не ввічливість, а зовсім інші тенденції, рівень агресії в *російському* суспільстві зашкалює. Порівняльні дослідження показують, що з точки зору агресії, брутальності та ненависті до свого оточення *росіянам* немає рівних у світі. Агресію провокує тотальне неблагополуччя і взаємна недовіра в суспільстві, агресія – індикатор суспільного неблагополуччя...

Тим часом черговим символом *рашистської* агресії – вторгнення до України 24 лютого 2022 року – стала загадкова «*Z-Звастика*». У мережі тривалий час точилися суперечки про те, звідки ж узялася така «*z*» загадкова «символіка». Зокрема, виникло припущення, що *рашистські* окупанти використовують на техніці нацистські позначки, а саму літеру (в іншій версії – дві літери) «*Z*» запозичили

у нацистських поліцаїв. Цей символ *російських* окупантів узявся не з порожнього місця. «Z» – це відзнака четвертої поліційної моторизованої дивізії СС (4 SS Polizei Panzergrenadier Division), яка брала участь у Другій світовій війні і проіснувала до 1945 року, повідомляли на одному з Telegram-каналів.

Одним зі співавторів публічного запуску цього «символу», за вірогідними даними, став PR-блок міністерства «оборони» (насправді агресивних дій) *рф-ії* на чолі з радником *Сергія Шойгу* (з 2015 року) *Андрієм Михайловичем Льницьким*, який народився в сім'ї військовослужбовця у Львові. Разом з ним відпрацювала група дизайнерів пропагандистського каналу *RussiaToday* (RT) під керівництвом *Маргарити Симоновны Симоньян*. Як і чому обрали саме «Z», на думку автора статті «Z – нацистський символ самознищення *росії*» (*АрміяInform*, 17 березня 2022) – невідомо, а сам вибір цієї латинської літери не має жодного сенсу. Адже це ж не кирилична літера, хоча саме вторгнення позиціоувалося як «спасеніє *русского мира*».

Автори інших публікацій на початку березня 2022 року, зокрема «Що таке буква Z: «нова свастика» чи кремлівський флешмоб?», а також ініціатори флешмобів на *рф-ії* вбачали свій сенс літер(и) Z на ворожій бронетехніці при вторгненні в Україну: «Дві літери – ZZ – це зовсім не «Заколебал Зеленский», а, як твердили шанувальники астрології – дзеркальне відображення дати 22.02.2022 – дня, коли у кремлі ухвалили рішення про початок воєнних дій в Україні. Щодо підготовки до війни в минулому, то, як відомо з історії, у 1936 році неподалік Берліна був заснований нацистський концентраційний табір Заксенхаузен (Sachsenhausen – це назва одного з 9-ти районів міста Оранієнбург), у якому якраз на «Station Z» і вчинялися масові вбивства. Ще до завершення війни, у квітні 1945 р., на тому ж місці облаштували *спецтабір НКВД №7* (усього таких було 10). У 1948 року цей об'єкт перейменували на «*спецтабір НКВД №1*» (пересильна в'язниця), що став найбільшим на той час з трьох *спецтаборів НКВД* для переміщених осіб у радянській окупаційній зоні Німеччини. Закрили табір у 1950 році, сьогодні це Меморіальний комплекс. СБУ застерігає: «Чим надихалися *рашистські* окупанти, плануючи знищення України та мирного населення – уже всім зрозуміло. Але й кінець нацистського режиму ми теж пам'ятаємо. На окупантів чекає повний розгром і Гаазький трибунал».

Окрім того, можна висунути ще одну версію прихованої самоідентифікації (ототожнення, прирівняння, уподібнення) *рашистів*, виражену символом Z/ZZ. Для цього слід усього лише зіставити добре відомий «профіль особистості», зміст професійної діяльності і «культурні уподобання» згаданої вище головної редакторки RT з дуже великою популярністю на *рф-ії* продукції однієї канадської компанії, посередині назви якої – дві добре упізнавані літери Z. Усіх співавторів цього «символу» можна влучно охарактеризувати прикметником *brazen* (з англ. – зухвалі, безсоромні), який у злитті з відомим словом *brothers* (з англ. – брати, побратими) дає гібридний словотвір *braz(z)ers*. Цілком ймовірно, що саме логотип BRAZZERS – про специфічний характер діяльності цієї компанії можна дізнатися з Вікіпедії – і став справжнім джерелом запозичення для новітньої *рашистської* символіки, яка засвідчує їхню справжню індивідуальну і колективну ідентичність. До речі, товари з цією символікою онлайн-магазин RT продає з 26 лютого 2022 року, а донедавна чоловічі футболки BRAZZERS «*отличного качества печати*» пропонували й на Prom.ua.

...Від початку повномасштабної російської агресії у

2022 році особливу увагу українських ЗМІ привернула участь у складі регулярних військ *рф-ії* вихідців з республіки Бурятія, що розташована у Східному Сибіру (у 1917-21 рр. – це держава Бурят-Монголія). Уже з перших днів російського вторгнення в Україну стало очевидним, що серед втрач з *російського* боку надмірно представлені етнічні меншини. Слід зазначити, що усі важливі події, пов'язані з Бурятією та суміжними з нею Іркутською областю і Забайкальським краєм, зокрема – особисті враження мобілізованих на лінії фронту («...тут твориться кошмар, противник утворює по повній програмі...»), висвітлює місцевий інтернет-журнал «Люди Байкала». У цьому виданні вивчали, зокрема, наукові роботи про етнічну нерівність в *рф-ії* при мобілізації на війну і дійшли висновку, що «... у будь-якого чоловіка родом з Бурятії ймовірність загинути на війні у десятки разів вища, ніж у москвича чи мешканця С-Петербурга...». У травні 2023 року співробітники університетів США та Великої Британії, які опублікували результати соціологічних досліджень етнічного складу армії країни-агресора, побачили зміну етнічних та регіональних показників упродовж війни. За їхніми даними, навесні 2022 року переважно воювала регулярна армія. У вересні 2022 року Україна провела контрнаступ у районі Харкова, що спонукало владу *рф-ії* розпочати призовну кампанію. Відбулась мобілізація резервістів, а також частини ув'язнених, які здебільшого були відправлені у бої за місто Бахмут, що розпочалися у січні 2023 року. У результаті частка імен, які можна вважати «слов'янськими», серед загиблих збільшилася з 75% навесні 2022 року до 85% навесні 2023 року. Частка ж представників етнічних груп Східного Сибіру та Північного Кавказу, навпаки, зменшилася. «Із-за *поребрика*» регулярно повідомляли про нагородження «героев» із бурятськими, калмицькими та тувінськими прізвищами. Щоправда, у зведеннях *мо РФ* ніяк не менше бійців, що носять російські, українські, татарські та чеченські прізвища.

До речі, серед тих суспільно впливових осіб, які виступили з відвертою підтримкою агресії *росії* у перший же день повномасштабного вторгнення в Україну, опинився й відомий своєю підкреслено проросійською позицією духовний очільник мусульман *рф-ії* *Талгат Таджуддін* (*Телгат Сафа улі Тажсетдінев*). Цей релігійний діяч є палким прихильником ідеології євразійства, «духовної єдності православних та мусульман», проповідником «унікальності православно-мусульманської цивілізації». Народився він у 1948 році в Казані, в робітничій сім'ї поволзьких татар. У 1980 році був обраний муфтієм і головою Духовного уп-

равління мусульман Європейської частини ЄСРР та Сибіру (згодом *росії* та співдружних країн), яке очолює й дотепер. Окрім того, *Талгат Таджуддін(-ев)* активно просуває ідеологію «*русского мира*» на міжнародній як офіційний представник мусульман *рф-ії* в ЮНЕСКО, Організації «Ісламська конференція», Європейській лізі мусульман.

Хто ж усе такі воює за «*русский мир*»? Про національний склад армії країни-агресора можна дізнатися з розповіді колишнього посла України в республіці Білорусь Романа Безсмертного. «Останній перепис населення говорить про те, що 84 відсотки складу населення *рф-ії* – це *росіяни*. Але якщо сьогодні подивитися на загиблих у цій війні, там більше трьох чвертей, навіть серед офіційно визнаних владою *кремля*, – представники 190 етносів і народів *рф-ії*, але це не *росіяни*». «Що ж відбувається? *Кремль* створив «національні ГУЛАГи»... і використовує цю війну, з одного боку, як чергову спробу знищити Україну та українців, а з іншого боку робить етнічні чистки серед населення самої *рф-ії*. Це потрібно постійно доносити до цих етнічних груп».

Посаду міністра оборони *рф-ії*, як відомо, уже понад 10 років обіймає уже згаданий вище тувинець *Сергій Кужугетович Шойгу* (*Сергей Кужугет оглу Шойгу*), підозрюваний у вчиненні особливо тяжких злочинів проти основ національної безпеки України, миру та міжнародного правопорядку. Він народився у Тиві, у місті Чадан (Чадаана), адміністративному центрі Дзун-Хемчицького кожууна, в сім'ї спадкових кочівників-скотарів. Був хрещений у православ'я 1960 року в місті Стаханові (у 2016 році місту повернуто історичну назву Кадіївка) Луганської області. Кар'єрний злет його як єдиного з міністрів, що є членом уряду *рф-ії* ось уже понад 30 років, пов'язаний з розвитком будівельної галузі та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій Сибіру та Далекого Сходу. *Сергій Шойгу* відзначився як керівник воєнної операції *рф* у Сирії 2015-17 рр., активно залучений до воєнних дій проти України з 2014 року. Одним з двох перших заступників *Сергія Шойгу* з 2015 року є уродженець *Північної Осетії* *Руслан Гаджисмелович Цаліков*. Окрім того, з 8 липня 2019 року посаду одного з 10-ти заступників *Шойгу* займає виходець з багатодітної інгушської сім'ї *Юнус-Бек Баматгірійович Євкуров*, безпосередньо причетний до вторгнення військ *рф-ії* на територію України. До речі, його племінник *Адам Хамхоев*, капітан повітряно-десантних військ *рф-ії*, командир десантно-штурмової роти, загинув у травні 2022 року поблизу Северодонецька Луганської області. Утім, слід нагадати, що стратегічний план подальшого наступу *зс рф* навесні 2022 року оприлюднив не сам міністр оборони чи хтось із заступників, а один з тих його підлеглих, що за посадою є віддаленим від вищого керівництва країни-агресора. Це був заступник командувача з військово-політичної роботи центрального військового округу *зс рф* дислокованого у *Сибірському, Уральському і Приволзькому регіонах* (зі штабом у *Єкатеринбурзі*) генерал-майор *Рустам Сахібназарович Міннікаєв*, таджик за національністю. Саме він на зборах Союзу підприємств оборонних галузей промисловості *Свердловської області* 22 квітня 2022 заявив про необхідність «виходу *зс рф* у Придністров'я: ... ми зараз воюємо з усім світом, як було у Велику Вітчизняну війну, вся Європа, весь світ проти нас був. І зараз те саме, вони ніколи не любили *росію*». «Під час «другого етапу військової спецоперації» в Україні *росія* завдяки «...очевидній технічній перевазі на суші, морі та в повітряному просторі...» має встановити повний контроль над Донбасом та півднем України, адже це дозволить створити сухопутний коридор до Криму і дасть ще один «вихід до

Придністров'я», де також здійснюють «утиски російськомовного населення». За його словами, «... це дозволить також впливати на життєво важливі об'єкти – українські чорноморські порти, через які здійснюються поставки сільськогосподарської, металургійної продукції України...» (це, на думку автора, фрагмент відвертого «маніфесту» уже «традиційної» вседозволеності *рф-ії* з твердим переконанням у подальшій – як, на превеликий жаль, у минулому – безкарності).

Ми знаємо, що завдяки героїчним зусиллям ЗСУ, волонтерів та небайдужих цивільних громадян далекосяжні плани *кремля* провалилися. Аналізуючи втрати *зс рф* на різних ділянках фронту, експерти звернули увагу на непропорційно велику кількість неслов'янських імен серед офіційно визнаних загиблими в Україні. Розслідувач Христо Грозев 27 лютого 2023 року заявив, що, за його даними, серед убитих солдатів із *рф-ії*, які воювали в Україні, висока частка представників етнічних меншин (або корінних народів) *росії*. «Велика кількість із них молоді люди зі, скажімо, неслов'янських етнічних груп. Тобто, можливо, це означає, що на передову лінію було послано людей, які з віддалених регіонів...». За даними перепису населення *рф-ії* 2010 року, всі *неросійські* етнічні групи в *росії* разом складають трохи менше 20% населення країни. «*Idel.Realii*» проаналізували пости кількох Telegram-каналів, в яких опубліковано інформацію про загиблих або захоплених у полон росіян, і з'ясували, що близько 30% імен належать представникам власне *неросійських* груп, причому значна частина з них – імена мусульманського походження. Крім національної ознаки, звертає на себе увагу і той факт, що багато хто з убитих або захоплених у полон *росіян* (з числа тих, чий дані перевірені «*Idel.Realii*»), є вихідцями з сільської місцевості віддалених регіонів та національних утворень у складі *рф-ії*.

На самому початку повномасштабного вторгнення 28 лютого 2022 мережевий аналітик *Владимир Белоусов* в газеті «*Новые Известия*» повідомив національність сержантського (молодшого за званням) складу армії *рф*: 64% – кавказці; 19% – *росіяни*; 17% – інші національності. За даними того ж аналітика, серед офіцерів (включно з генералами) 53% – українці; 28% – *росіяни*; 19% – інші національності. Стосовно «53% українців в армії *рф*», то суди, мабуть, зараховані усі народжені, або ті, що прожували в Україні чи Українській РСР, а також особи з прізвищами, що закінчуються на –а, –ак(-як), –ець, –ий(-ій), –ик, –ич, –ко, –ук(-юк). Так, наприклад, посаду першого заступника начальника *генштабу зс рф* з червня 2014 року обіймає генерал-полковник *Микола Васильович Богдановський*, що народився в *Алтайському краї рф-ії* (цілком ймовірно, в родині переселенців з України). Саме він, за даними Генпрокуратури України, «безпосередньо здійснював командування і контроль підрозділів *зс рф* під час їх вторгнення на територію України у серпні 2014». Цей генерал 27 серпня 2014 пообіцяв начальнику українського Генштабу Вікторові Муженку дати «зелений коридор» для відходу українських підрозділів від міста Іловайська, що входить до Донецької агломерації. Проте наступного ж дня оголосив про зміну умов виходу – лише без техніки та озброєння, а 29 серпня «спільно з іншими особами організував віроломне вбивство українських воїнів біля Іловайська».

Після цих подій упродовж наступних восьми з половиною років, незважаючи на щонайменше 21 т. зв. «*перемір'я*», бойові дії продовжувалися. Трапилося так, що першим серед загиблих воєнних злочинців у званні генерала під час повномасштабного вторгнення військ *рф-ії* в

Україну в лютому 2022 року став генерал-майор *Андрій Олександрович Суховецький*, командувач десантно-штурмової дивізії – заступник командувача 41-ї армії *зс рф*, уродженець міста Мелітополя, що у Запорізькій області. Цей ветеран військових операцій *рф-ії* на Північному і Південному Кавказі, а також інтервенції у Сирії, учасник збройної окупації Криму, був ліквідований 28 лютого 2022 року у Київській області в битві за Гостомель (у деяких джерелах місце його загибелі «перевели» під Маріуполь Донецької області). Серед титулованих воєнних злочинців – *Михайло Юрійовича Теплинський*, генерал-полковник *зс рф*, з червня 2022 року – командувач повітряно-десантних військ *рф-ії*. Уродженець міста Моспине (до 1038 року – село Махорівка) Донецької області, учасник війни у Придністров'ї 1992-93 рр., у 1994-95 рр. – першої, у 1999-2002 – другої російсько-чеченських воєн. З 2015 року і дотепер він відіграє одну з ключових ролей російської агресії в Україні. До цієї «безславної когорти» слід віднести також уродженця Харкова, колаборанта та зрадника України *Дениса Валентиновича Березовського*, колишнього контр-адмірала і командувача ВМС України, а з березня 2014 року – заступника командувача *Чорноморського флоту рф*, Разом з ним – випускника *Рязанського вищого повітряно-десантного командного училища* (у цьому закладі, до речі укорінювався «*імперський світогляд*» у багатьох вихідців з України), генерала-лейтенанта родом з Волині *Михайла Степановича Зуська*. З його іменем, до речі, пов'язують невдалий для *зс рф* наступ на Миколаїв у березні 2022 року. Зрештою, у червні 2023 року командувачем угруповання *зс рф* на Запорізькому напрямку призначили уродженця Луганська *Олександра Володимировича Романчука*, генерала-полковника з досвідом служби на командних посадах у центральному східному та південному округах *зс рф*, а у 2016 – головного військового радника в Сирії.

У 2022 році, за даними Вікіпедії, представники етнічних меншин (корінних народів) *рф-ії*, які загинули під час вторгнення в Україну, склали 14%, а за півроку у 2023 році – 19% списку офіційно підтверджених втрат особового складу *зс рф* у ранзі офіцерів. З урахуванням того, що осіб з офіцерським званням у війську налічується лише 7-8%, можна стверджувати про високий рівень знищення саме командирів різного рівня армії країни-агресора – до 17% серед усіх загиблих, та про переважну кількість представників етнічних меншин (корінних народів) серед втрат рядового і сержантського складу *зс рф*. А втім від початку повномасштабного вторгнення військ *рф-ії* в Україну 2-им армійським корпусом *лнр* (сформований зусиллями *рф-ії* ще на початку 2015 року як бойове угруповання т. зв. *народної міліції лнр*, у грудні 2022 офіційно увійшов до складу *зс рф*) командував *Еседулла Абдумумінович Абачев* – табасаран, представник однієї з 18-ти народностей Дагестану. Його заступником у листопаді 2022 року був призначений чеченський генерал *Апти Аронович Алаудінов*. Серед тих, хто брав безпосередню участь у наступальних діях на Київ і був особисто причетним до вбивства мирних жителів у передмісті Києва, є, зокрема, командир 64-ї окремої мотострілецької бригади *зс рф* *Азатбек Асанбекович Омурбеков*, уродженець міста Нукус Узбецької РСР. Бійців бригади *Омурбекова* підозрюють у скоєнні воєнних злочинів в українському місті Буча, селі Андріївка та інших населених пунктах Київської області. ЗМІ його «охрестили» «*різником Бучі*», у англомовних виданнях – *the «Butcher of Bucha»*. За національністю він каракалпак, представник одного з тюркських народів Середньої Азії, однак православного віросповідання, місце проживання – Хабаровськ. Його дружина, між іншим – також вій-

ськовослужбовець *зс рф*. Цей полковник – учасник анексії Криму, інтервенції *росії* в Сирію і російського вторгнення в Україну (з 2022), є підсанкційною особою багатьох країн світу.

Військовики 80-ї десантно-штурмової бригади ЗСУ зі Львова 22 травня 2022 поблизу міста Попасна, що в Луганській області, знищили штурмовик Су-25. Пілотом цього літака був уродженець високогірного поселення Нижня Теберда (мова спілкування місцевих мешканців є абазинська, карачаївська, ногайська, черкеська і російська) Карачаєвського району Карачаєво-Черкеської автономної області Північно-Кавказького регіону *рф-ії*, генерал-майор *впс рф* у відставці, карачаєвець *Канамат Хусеевич Боташев*. Він брав участь у російському вторгненні в Україну як найманець *пвк «вагнер»*. Звання генерал-майор *зс рф* у одного з його п'яти братів – *Мурадїна*, який у 2007-2012 рр. був заступником командувача *балтійського флоту рф-ії*. Водночас, приналежність окремих представників *армії рф-ії* до т. зв. «*титульної нації*», вочевидь, тісно переплетена зі самим існуванням та розселенням «корінних народів» *рф-ії*. Так, наприклад місцем народження начальника штабу 16-ї бригади спецпризначення (дислокація – Тамбов) гвардії майора Дмитра Володимировича Семенова є село Тренькаси Шинерпосинського сільського поселення Чебоксарського району Чуваської Республіки, регіону активної військової мобілізації. Цей боєць був ліквідований 28 травня 2022 року у Харківській області і став одним із героїзованих «символів» *З-пропаганди*. Мова йде про те, що аж ніяк не «*ісконно русскими*» є назви усіх 17-ти населених пунктів цього регіону (*Нові Тренькаси, Тренькаси, Хіркаси, Челкаси, Тіннери, Сарадакаси, Великий Чигір, Сірмапоси, Коснари, Шинерпоси, Ківсерткаси, Малі Коснари, Мерсипоси, Авдан-Сірми, Малі і Велике Князь-Теняково, Міснери*), де 98% постійного населення за офіційними даними – чуваші. Цілковито слушно кримський політолог Валентин Гончар визнає, що сама по собі концепція «*русского мира*» – жалюгідна за змістом, з фальшивою суттю і блудними цілями, одразу ж стала непринятною, ворожою для усього навколишнього світу, проте уже зіграла свою історично зловісну роль. Вона могла давно піти в небуття, однак задля її живучості постійно застосовувалися зусилля підтримки – військові, ідеологічні, релігійні. Так, наприклад, світоглядну позицію представника *рпц мп* на похороні двох *рашистських* найманців («*дрались за «Зенит», погибли в «днр»*) у с.-петербурзі 20 лютого 2023 року яскраво демонструє один з фрагментів публікації медіапроєкту Радіо Свобода – *СеверРеаліти*. Від-

Фото підрозділу ЗС *рф*, що стояв у Бучі.
Хто скаже, що в *раії* живуть люди, піде за їхнім кораблем

верто хижачку сутність цієї «проповіді» краще передати «языком» оригіналу: «Я с большим утешением взираю на эти гробы, которые несут в русскую землю дорогое сокровище. Благодаря таким ребятам русская земля простиралась от Польши и до пустынь Калифорнии, от норвежских фьордов и до афганских гор... Надо твердо знать, что, если мы жить хотим, надо готовиться к войне, к борьбе. Если мы хотим, чтобы была русская земля, нам предстоит еще много войн и надо воспитать много воинов, которые могли бы эту землю отстоять, – уверенно заявил священнослужитель». Отож, усім мабуть уже зрозуміло, що «русский мир» – це військова, грабіжницька, експансіоністська основа *рашистської* агресії та бандитизму у міжнародних масштабах. У свою чергу, культурна складова «русского мира» – це аж ніяк не відкритий діалог, а передусім насильницька русифікація, яка дуже швидко розростається в утиски, переслідування та дискримінацію опонентів, а за найменшої нагоди – й у репресії. Як бачимо, приховані (*ихтамнеты*) або спотворені (*Z свастика*) «символи» *москвитів*, а також вагома чужорідна («*нерусские русские*») складова *зс рф* лише підкреслюють усю химерність їхнього нео-імперського квазі-проекту і вказують на чималі проблеми з утвердженням власної національної ідентичності, радше – на її втрату.

Водночас оновлені дані щодо демографічної ситуації в *рф-ії* свідчать про те, що одним з регіонів, де зафіксовані найвищі показники вимирання місцевого населення, є т. зв. «*старорусская*» *Псковська область*. Така тенденція уже незворотня, вважають експерти. В антилідерах також і за кількістю військових втрат обласний центр *Псков* – місто, де базується *76-а повітряно-десантна дивізія*. За підрахунками демографів, *Псковська область* увійшла до 10-ти регіонів *рф-ії* з найбільшою часткою загиблих у війні з Україною у 2022 році, а кількість загиблих уже перевищила рівень втрат у всіх війнах разом, які *рф-ія* вела після 1945 року. «В усьому світі розвинуті держави збільшують населення переважно за рахунок приїжджих. А ми їх не любимо. До того ж, цей потік падає. Тож боюся, що це вже назавжди, – зізнається *московський* політолог *Дмитро Орешкін*. – Тим же біженцям із «*днр*» – ну, дайте ви їм десять гектарів у *Псковській губернії*! Ні, не да-

дуть. З них швидше добровольців набиратимуть на війну, ніж освоєння простору. Це просто наслідок хибно обраної системи пріоритетів, коли мужиків, замість освоювати території, кидають на завоювання якихось нових просторів. Приємніше перемогти сусідів, аніж освоїти свій власний простір. А за спиною у цих «переможців» лишається випалена земля, дикий ландшафт.»

У такого роду «самозізнаннях» – увесь «(не-)культурний код» тих, хто вперто, але марно, намагається нав'язувати іншим свої світоглядні орієнтири. Тож не випадково фахівці Національного інституту стратегічних досліджень вказують на те, що в основі ідеології *рашизму* – заперечення цивілізаційної самобутності інших народів, а головна мішень *рашистської* військової агресії – українська ідентичність.

Війна за історичну пам'ять між *московією* та Україною ніколи не припинялась. Ворожа пропаганда століттями працює, аби тримати під контролем наші не лише територіальні та економічні, але й культурні кордони. І як тут не згадати слова советизованого Павла Тичини: «Та нехай собі як знають, божеволіють, конають – нам своє робить!»

Наприкінці 2022 року – на початку 2023-го упродовж майже трьох місяців Музей Майдану у Києві та Національний музей Революції Гідності представляли виставковий проект «Війна за ідентичність. Сила опірності культури», який розповів про тяглість української боротьби – від подій Революції Гідності до повномасштабної війни з *рф-ією* та збереження історичної спадщини культурним фронтом, що активно діє в тилу.

«Війна за ідентичність. Сила опірності культури» – це про біль, який принесла війна, й водночас про надію та велику віру в нашу перемогу, адже в кожному експонаті прочитувалась стійкість, незламність та воля до перемоги.

Для нас усіх вкрай важливо спільними зусиллями, шляхом єднання зі Збройними силами України зберегти історичну спадщину української нації, зберегти нашу ідентичність, основою якої є українська мова.

Андрій КОРДІЯК,
доктор медичних наук

